

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» — відповідність часу!

ЮРИДИЧНА КЛІНІКА «PRO BONO»

ІГСН НТУ «ДП»

безоплатна правова допомога

консультація надається студентами III-V курсів
денної форми навчання під керівництвом
викладачів – кураторів – практикуючих юристів

ЗБІЛЬШЕННЯ РОЗМІРУ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ ТОВ ЗА РАХУНОК ВНЕСКУ НОВОГО УЧАСНИКА ПРАВОВЕ ЗАКЛЮЧЕННЯ

Дата: 30.04.2021

Збільшення розміру статутного капіталу ТОВ за рахунок внеску нового учасника

У сучасній практиці корпоративних відносин проблемним залишається питання щодо можливості збільшення розміру статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю, зокрема, шляхом прийняття до складу товариства нового учасника із додатковим вкладом. З одного боку, такий механізм може бути зручним способом залучити інвестиції та поповнити наявний у його розпорядженні капітал. З іншого ж боку, прийняття нового учасника із самостійним вкладом спричиняє перерозподіл часток уже наявних членів товариства та призводить до їх зменшення, у зв'язку з чим такий механізм досить часто використовується на практиці для захоплення контролю над товариством та вчинення протиправних дій щодо відчуження належного товариству майна. Такій неоднозначній ситуації сприяє недостатньо чітка позиція українського законодавства при регулюванні вказаних питань.

Відповідно до частини шостої статті 144 ЦК України збільшення статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю допускається після внесення усіма його учасниками вкладів у повному обсязі. Порядок внесення додаткових вкладів встановлюється законом і статутом товариства.

Відповідно до частини другої статті 51 Закону України «Про господарські товариства» зміни вартості майна, внесеного як вклад, та додаткові внески учасників не впливають на розмір їх частки у статутному капіталі, вказаній в установчих документах товариства, якщо інше не передбачено установчими документами. Стаття 53 Закону України «Про господарські товариства» містить вичерпний перелік підстав для переходу частки (її частини) учасника товариства з обмеженою відповідальністю до іншої особи: учасник товариства з обмеженою відповідальністю має право продати чи іншим чином відступити свою частку (її частину) у статутному капіталі одному або кільком учасникам цього товариства. Відчуження учасником товариства з обмеженою відповідальністю своєї частки (її частини) третім особам допускається, якщо інше не встановлено статутом товариства.

Відповідно до п. 10 ч. 4 ст. 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» для державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі, у тому числі змін до установчих документів юридичної особи, пов'язаних із зміною складу засновників (учасників) юридичної особи, подаються: примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) рішення уповноваженого органу управління юридичної особи про вихід із складу засновників (учасників) та/або заява фізичної особи про вихід із складу засновників (учасників), та/або договору, іншого документа про перехід чи передачу частки засновника (учасника) у статутному (складеному) капіталі (пайовому фонді) юридичної особи, та/або рішення уповноваженого органу управління юридичної особи про примусове виключення із складу засновників (учасників) юридичної особи або ксерокопія свідоцтва про смерть фізичної особи, судові рішення про визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Виходячи із системного аналізу наведених вище норм Цивільного кодексу України, Закону України «Про господарські товариства», Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», приходимо до висновку про те, що законодавством передбачена процедура зміни складу учасників товариства, в тому числі, з метою збільшення розміру статутного капіталу товариства, лише у спосіб, коли один із учасників товариства з обмеженою відповідальністю в той чи інший спосіб передає свою частку або її частину третій особі для того, щоб вона могла вступити до складу уже наявних учасників товариства. Після цього уже наявні учасники можуть збільшувати розмір статутного капіталу товариства шляхом внесення додаткових внесків учасників, при цьому, якщо інше не визначено статутом, такі

додаткові внески не повинні впливати на розмір частки кожного з цих учасників у статутному капіталі товариства. Як бачимо, така процедура може викликати суттєві труднощі на практиці. Так, коли з'являється зацікавлений інвестор, який хоче інвестувати кошти у діяльність товариства в обмін на частку у його статутному капіталі, спочатку необхідно прийняти таку особу до складу учасників, відчуживши йому частку (або її частину) уже наявного учасника товариства.

Далі, необхідно збільшити статутний капітал товариства шляхом внесення додаткових вкладів учасників. Враховуючи вимогу законодавства про те, що такі додаткові внески не повинні впливати на розмір частки учасника, відповідно, усі учасники, разом із початковим інвестором, повинні зробити додаткові вклади пропорційно своїм наявним часткам для того, щоб зберегти їх розмір. Однак у випадку, коли решта учасників не мають наміру вносити додаткові кошти для збільшення своєї частки, збільшення статутного капіталу товариства за наявності ініціативи лише одного учасника стає фактично неможливим. На практиці учасники товариства часто нехтують таким порядком, зважаючи на те, що прямої заборони на збільшення статутного капіталу шляхом включення нового учасника та внесення ним коштів до статутного капіталу за рахунок збільшення статутного капіталу немає. Негативним результатом такого способу залучення додаткових коштів може бути те, що за рахунок внеску нового учасника може відбутися суттєве зменшення часток вже наявних учасників без їх відома, якщо останні з тих чи інших причин не брали участі в загальних зборах та не були повідомлені про порядок денний загальних зборів. У зв'язку з вищевикладеним, вбачається за доцільне вносити до статуту товариства умову, відповідно до якої зміни вартості майна, внесеного як вклад, та додаткові внески учасників можуть впливати на розмір їх частки у статутному капіталі товариства. Одночасно з цим, для забезпечення додаткових гарантій та захисту прав засновників товариства, варто передбачити, наприклад, більшу кількість голосів, необхідну для ухвалення загальними зборами товариства рішення про прийняття нових учасників.

Студент – консультант (ШБ, підпис): Пустова Вікторія